

Strategisk plan 2022-2024

Budget 2022

Dokumentnamn Strategisk plan 2022- 2024	Dokumenttyp Plan	Fastställt/upprättad 2021-09-27	Beslutsinstans Kommunfullmäktige
Dokumentansvarig/processägare Kommunchef	Version Ver 2	Senast reviderad	Giltig till 2024-12-31 eller till ny plan beslutas

Innehållsförteckning

<i>Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten</i>	2
<i>Omvärldsanalys</i>	3
<i>Organisation, vision och mål</i>	10
Vision	10
Långsiktig inriktning	10
Agenda 2030	10
Kommunens kvalitet i korthet	10
Strategiska mål 2022-2024	11
<i>Drift- och investeringsbudget</i>	13
Planeringsförutsättningar	13
Preliminärt PO-pålägg för 2022	13
Löneökningar	14
Befolkning	14
Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	15
Fördelning av ekonomiska resurser	17
Driftbudget 2022-2024	18
Investeringsplan	24
<i>Skattesats</i>	25
<i>Borgens- och låneramar</i>	26
<i>Resultatutjämningsreserv (RUR)</i>	26
<i>Balanskravsresultat</i>	26

Strategisk plan är Vansbro kommuns övergripande dokument för styrning, planering, verkställighet, uppföljning och ansvarsutkrävande.

Utöver Strategisk plan har kommunfullmäktige antagit reglementen för kommunstyrelsen och nämnder. Kommunfullmäktige har även antagit reglemente för intern kontroll. Dessa utgör tillsammans med Strategisk plan viktiga underlag för den samlade styrningen, ledningen och uppföljningen av Vansbro kommuns uppdrag och ansvar.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Vansbro kommun beslutade om nuvarande styrmodell 2016. I samband med införandet av ledningsinformationssystemet 2018 gjordes några justeringar för att tydliggöra den röda tråden.

Under 2021 påbörjades översyn av styrmodellen och ny styrmodell kommer beslutas innan 2022.

Den strategiska planen innehåller kommunens vision, strategiska mål som följer mandatperioden, budget och plan för en treårsperiod, investeringsplan samt borgens- och låneramar.

Den strategiska planen utarbetas under våren och tar sin utgångspunkt i resultatet från bokslutet föregående år. Kommunfullmäktige beslutar om den strategiska planen i september varje år, valår beslutar även nya kommunfullmäktige om planen i november.

Utifrån den strategiska planen utarbetar kommunstyrelsen en nämndplan för de olika verksamheterna.

Nämndplanen behandlas av kommunstyrelsen senast i oktober varje år. Nämndplanen omfattar ett år.

Vid övergången mot tillitsbaserad styrning och ledning beskrivs grunduppdrag för verksamheterna som mäts via kvalitetsfaktorer. Grunduppdraget kompletteras med utvecklingsmål. Detta kommer beskrivas tydligare i beskrivningen av styrmodellen.

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och ska besluta i ärenden av principiellt intresse eller av större betydelse samt kontinuerligt följa upp kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet.

Det innebär att kommunfullmäktige ska besluta om vilka övergripande mål som gäller för kommunstyrelsens och nämndernas verksamheter och hur mycket dessa får kosta, samt kontrollera att nämnderna följer uppsatta mål.

Kommunfullmäktige styr genom att fastställa några få övergripande mål, *strategiska mål*, som visar i vilken riktning verksamheten ska utvecklas.

Kommunfullmäktige kan även styra i enskilda frågor genom *uppdrag* som tydliggörs genom *direktiv*.

För att kommunfullmäktiges strategiska mål ska bli styrande i praktiken måste de kunna följas upp. Uppföljning av kommunfullmäktiges strategiska mål redovisas i delårsrapport och årsredovisning.

Kommunstyrelsens roll tydliggörs i kommunallagen (KL) kapitel 6. Där framgår bland annat följande:

- Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.
- Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs av annan juridisk person, enskild individ, kommunala bolag och sådana kommunalförbund som kommunen är medlem i.
- Styrelsen ska i årliga beslut pröva om verksamheten har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.
- Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.
- Styrelsen ska hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs.
- Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen skall kunna fullgöra sina uppgifter.
- Ha hand om den ekonomiska förvaltningen.

Enligt Vansbro kommuns organisation ansvarar kommunstyrelsen för all verksamhet förutom då kommunstyrelsen är i jäv med sig själv. Uppstår jäv hanteras dessa frågor istället av en jävsnämnd.

Kommunstyrelsen ansvarar för den politiska styrningen av verksamheten i vardagen. Kommunstyrelsens uppdrag från kommunfullmäktige regleras i kommunstyrelsens reglemente.

Kommunstyrelsens uppgift är att utifrån de strategiska mål som kommunfullmäktige beslutat, se till att verksamheten bedrivs så effektivt som möjligt.

I början av **mars**, i samband med bokslutet, genomför kommunstyrelsen och kommunledningsgruppen bokslutsöverläggning med syfte att analysera mål och resultat för föregående år. I samband med överläggningen startar även arbetet med nästa års strategiska plan och nämndplan.

Kommunfullmäktige beslutar om årsredovisningen i **maj/juni**.

Kommunfullmäktige beslutar om strategisk plan i **september** (i november om det är valår).

Kommunstyrelsen beslutar om nämndplan senast i **oktober**.

Uppföljningar av verksamheten i form av månadsrapporter utarbetas per den sista **mars och oktober**, prognos för helåret utarbetas per den sista **april och augusti**. Prognosen ska innehålla en ekonomisk uppföljning för året för drift- och investeringsbudget, uppföljning av viktiga mått för verksamheten samt en analys av eventuella avvikelser. Delårsrapporten avser januari till och med augusti och i delårsrapporten görs även uppföljning av målen. Årsredovisningen är en översikt över kommunens och kommunkoncernens ekonomi och verksamhet det senaste året. Den redovisar både kommunens egen verksamhet och verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, förbund och i stiftelseform.

Omvärldsanalys

Sammanfattning från SKRs (Sveriges kommuner och regioner) ekonomirapport, maj 2021.

2020 kommer att gå till historien som det år där hela världen påverkades av coronapandemin. Vi lever fortfarande i en osäker och annorlunda tid. Belastningen på svensk välfärd, i synnerhet vård och omsorg, har varit och är fortfarande enorm. Trots detta gick 274 kommuner med ekonomiskt överskott 2020 och Vansbro kommuns överskott blev 26,1 mkr., bland annat tack vare

stora statliga bidrag. Utvecklade vaccin och vaccineringen har kommit snabbare än någon kunde förutse för ett år sedan.

Både den globala och inhemska ekonomin har utvecklats förvånansvärt positivt, mycket tack vare stora statliga stöd, kombinerat med att samhällen och befolkningar anpassat sitt liv till pandemin. Trots ekonomiskt överskott i kommunerna väntar stora utmaningar runt hörnet. För att klara dessa är långsiktighet, samverkan, förbättrad och förtroendefull statlig styrning och omställning till nära vård nödvändigt.

Samhällsekonomin

Trots omfattande restriktioner och vågor av hög smittspridning befinner sig ekonomin i en återhämtningsfas både globalt och i Sverige. Under loppet av 2021 beräknas konjunkturen stärkas allt snabbare och prognosen för svensk bnp-tillväxt är dryga 3 procent, vilket skulle innebära att raset från 2020 hämtas igen. Att bnp i princip hamnar på samma nivå som två år tidigare – skulle normalt sett beskrivas som två förlorade år. Men utifrån den berg- och dalbana som pandemin försatt världsekonomin i framstår återhämtningen snarast som en framgång, när man betänker de dramatiska nedgångarna i ekonomierna under våren 2020.

Redan i år, det andra pandemiåret, kommer alla vuxna i Sverige som så önskar kunna ges skyddande vaccin. I takt med sjunkande smitta och minskad vårdbelastning kommer olika typer av restriktioner att kunna mildras, vilket framförallt till hösten antas ge extra skjuts till konjunkturen. Inte minst kommer utvecklingen att gynna de inhemska tjänstenärings som dämpats mest av pandemi och restriktioner. Kampen mot pandemin är dock långt ifrån vunnen. Det kommer ta tid. Pandemin kan inte utrotas lokalt och troligen kommer mycket av det globala vaccinationsarbetet att kvarstå 2022, speciellt i den fattigare delen av världen. Mycket talar för att Sverige, samt en rad utvecklade länder, når en bra bit på vägen under 2021.

Både i år och 2022 beräknas hög bnp-tillväxt. I Sverige och andra länder förutsätts tillväxten i hög grad drivas av hushållens konsumtion, som alltmer kan riktas mot de tjänstenärings som drabbats hårdast av restriktioner. Det ger med tiden en allt starkare återhämtning för antalet arbetade timmar i Sverige. Utsikterna för en snar och snabb uppgång i antalet sysselsatta kommer dock att begränsas av en uppgång i medelarbetstiden, som sker när allt fler anställda går upp i arbetstid. Medelarbetstiden kommer i år att drivas upp av dels ett lägre nyttjande av systemet för korttidspermitteringar, dels genom sjunkande sjukfrånvaro.

Det kommer att dröja flera år innan arbetsmarknaden är återhämtad efter pandemin. Förutom mer arbete per sysselsatt i år och nästa år, antas krisen driva på en strukturomvandling. Det kommer att vara en stor utmaning att förbättra matchningen på arbetsmarknaden, genom utbildning och omskolning, för att bryta trenden för framförallt utsatta gruppers arbetslöshet. En del av de jobb som har gått förlorade kommer sannolikt inte tillbaka. Trots en tämligen snabb svensk konjunkturuppgång beräknas i scenariot andelen arbetslösa i flera år överstiga nivån som gällde före pandemin.

I den medelfristiga framskrivningen ebbar lågkonjunkturen ut först 2024. Trots den skarpa lågkonjunkturen och mycket omfattande finanspolitiska satsningar står de svenska offentliga finanserna starka. De stora underskotten i den offentliga sektorns finansiella sparande 2020 och 2021 ändrar inte detta. Som andel av bnp var den svenska offentliga bruttoskulden 2019 betydligt

lägre än i många andra länder. Och utvecklingen under pandemin har inneburit en större skuld-
uppgång i omvärlden än i Sverige.

Skatteunderlaget ökar relativt långsamt de kommande åren. Det viktigaste måttet på skatteunder-
lagstillväxten, den reala ökningstakten 2018–2024 beräknas dock bli i paritet med den historiska
utvecklingen under 2000-talet. Men det förutsätter konjunkturell återhämtning samt att pris- och
löneökningarna på sektorns kostnader förblir måttliga hela vägen fram till 2024

Rekordresultat för kommuner och regioner – pandemikrisens effekt

Överskottet i kommunsektorn blev nästan 55 miljarder kronor år 2020, trots en extrem belastning
på vissa verksamheter. Inom andra verksamheter har dock trycket varit mindre än normalt,
såsom exempelvis viss hälso- och sjukvård, särskilt under första vågen av pandemin. Detsamma
gäller dagverksamheter, förskola, kultur- och fritidsverksamheter och äldreomsorg i vissa kom-
muner. Sammantaget har detta påverkat kostnaderna som ökat långsammare än normalt. I kom-
munerna var nettokostnaderna till och med lägre i fasta priser 2020 än 2019. Att verksamheten
inom kultur- och fritids-området minskat liksom nyttjandet av tandvård, har också inneburit
stora intäktstapp. Även kollektivtrafiken som trots ett betydligt lägre resande tvingats hålla uppe
turtätheten för att minska smittrisker har tappat intäkter i mångmiljardklassen under 2020.

Sjukfrånvaron har varit betydligt högre än normalt bland anställda i kommuner och regioner. I
kommunen uppgick den till 10,56 procent för år 2020 mot 8,09 året innan. Sjukfrånvaron över
60 dagar minskade från 51,97 procent till 44,21 procent, det innebär då att korttidsfrånvaron har
ökat under pandemin. Då staten har finansierat sjuklönekostnaderna för kommuner och regioner,
helt under perioden april till juli och delvis under resten av året, har ersättningen blivit cirka 2
miljarder högre än vikariekostnaden. Merkostnaderna för covid-19 har täckts av statliga bidrag
och det generella statsbidraget har ökat väsentligt mer än den minskning av skatteintäkter som
kommunerna och regionerna fått till följd av pandemin. Vilket även är en förklaring till Vansbro
kommuns höga resultat.

Tabell 1 • Poster som förklarar det stora överskottet 2020
Miljarder kronor

Budgeterat överskott	13
Högre generella statsbidrag än skatteintäktsminskning	18
Lägre verksamhetskostnader och övrigt	13
Lägre pensionskostnader	5
Bättre finansnetto	4
Överskott sjuklöneersättning	2
Resultat	55

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner.

Tabellen visar vilka olika poster som byggt upp kommunernas och regionernas stora överskott 2020. Både kommuner och regioner budgeterade med ett sam-
mantaget överskott på 10 respektive 3 miljarder kronor. Pensionskostnaderna blev lägre än budget, i synnerhet i regio-
nerna. De generella statsbidragen ökade 18 miljarder mer än vad skatteintäkterna minskade i förhållande till vad kommuner
och regioner hade budgeterat och netto-
kostnaderna var lägre än budget, främst i kommunerna.

Även 2021 beräknas resultatet i kommuner och regioner bli relativt starkt, SKR räknar i Maj må-
nads ekonomirapporten med ett resultat på 24 miljarder kronor till följd av återhämtningen i eko-

nomin och att de generella statsbidragen även 2021 ligger kvar på en relativt hög nivå. Bedömningen är dock omgärdad av en stor osäkerhet som är beroende av coronasmittans liksom vaccinationernas utveckling.

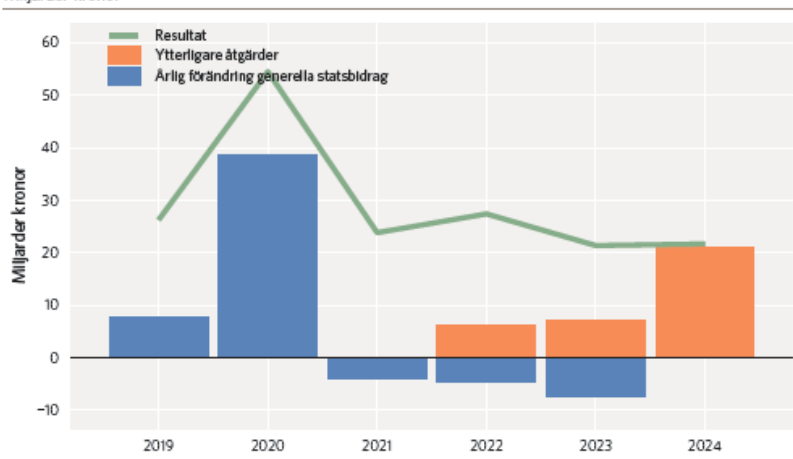
Periodprognos för april för Vansbro kommun visar på ett överskott på ca 3 mkr för helåret, vilket är 5,9 mkr sämre än budget. Kommunens förvaltningsområden lämnar då en negativ prognos på – 32 mkr där Utbildning kultur och fritid visar ett underskott på helåret med 11 mkr och Socialt stöd och omsorg på 22,9 mkr.

För utbildning kultur och fritid är 6,6 mkr kopplade till gymnasieverksamheten. Även ökad interkommunal ersättning till andra kommuner både inom gymnasiet och på för- och grundskola. Migrationsverkets stängning av boende i Nås och Vansbro medför att de flesta asylsökande flyttar till andra boenden och då minskar även kommunens intäkter. Detta medför att verksamheterna (även inom andra förvaltningsområden) måste anpassa sig efter de nya förutsättningarna.

Underskottet inom Socialt stöd och omsorg beror på ökade kostnader inom äldreomsorgen som en följd av pandemin, ökade kostnader mot budget för funktionshindersomsorgen och att Individ- och familjeomsorgen prognosticerar ett underskott på 17,2 mkr. 2,2 mkr är merkostnader för inhyrd personal och resterande underskott beror på kostnader för köpta platser samt ekonomiskt bistånd.

Kommunens prognos förbättras dock av Finansieringen som visar ett överskott på helåret med 21 mkr. Bättre prognos för skatteintäkter och utjämningsystemet. 10 mkr av överskottet beror på en redovisningsteknisk justering av investeringsprojektet Skyddsvall. Utan dessa poster hade kommunens prognosticerade resultat varit negativt.

Diagram 1 • Statsbidrags- och resultatutveckling i kommunsektorn
Miljarder kronor

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner.

Både resultatet och statsbidragsökningen sticker ut 2020. I ökningen av de generella statsbidragen ligger inte bara de bidrag som sektorn fått som är relaterade till pandemin utan även bidrag som aviseras i budgetpropositionen inför 2020 och bidrag som erhöles innan pandemin. De kommande åren minskar nivån på statsbidragen och därmed resultaten. År 2024 krävs ett tillskott eller ytterligare åtgärder på drygt 20 miljarder för att nå ett resultat på 2 procent som andel av skatter och statsbidrag, under förutsättning att kostnaderna ökar i takt med befolkningen.

Många utmaningar väntar kommuner och regioner när pandemin klingar av. Det handlar om vård som inte har kunnat utföras, omsorgsinsatser som ställts in och skolverksamhet för barn, unga och vuxna som har haft mycket stora utmaningar.

På sikt faller nivån på statsbidragen och den ekonomiska utmaning som noterats under många år blir allt tydligare ju längre sikt som kalkyler över sektorns ekonomi sträcker sig. Att ekonomin för närvarande är stark i kommunerna och regionerna är en följd av de stora tillfälliga tillskotten

och den unika situationen. Det finns därför inget utrymme för kommuner och regioner att låsa fast sig på en kostnadsnivå som ligger för högt när statsbidragen minskar. Det är nu snarare tillfälle att genomföra åtgärder och satsningar som effektiviserar verksamheterna och håller tillbaka kostnadsökningarna på sikt.

Kommunernas ekonomi

Det har varit ett omtumlande 2020, som slutade i ett rekordhøgt resultat för kommunerna på drygt 35 miljarder. Överskottet motsvarar 5,7 procent av skatter och generella statsbidrag. De samhällsekonomiska förutsättningarna såg svaga ut innan året började. När pandemin slog till fick det genomgripande påverkan på många verksamheter och det var i princip omöjligt att gissa vilka ekonomiska konsekvenser detta sammantaget skulle få. En av effekterna var att många verksamheter fick stängas, såsom dagverksamhet, öppen förskola och kulturevenemang. I andra verksamheter, exempelvis förskola och äldreomsorg, minskade efterfrågan. Inom äldreomsorgen blev antalet nya brukare betydligt färre än vanligt och nyttjandet av förskola och fritidsverksamhet minskade på grund av hög sjukfrånvaro bland barnen kombinerat med många föräldrars hemarbete. Den lägre omfattningen av verksamheten är en av flera förklaringar bakom de höga resultaten. Omsorgen drabbades samtidigt av stora merkostnader för att hantera pandemin, men dessa täcktes i hög grad av statsbidrag. Kommunerna kompenserades ytterligare när inte bara merkostnader för sjuklöner täcktes av statsbidrag, utan också hela sjuklönekostnaden mellan april och juli.

Endast 16 kommuner hade ett negativt resultat 2020 enligt de preliminära boksluten. 244 kommuner hade ett resultat som översteg 2 procent av skatter och generella statsbidrag och i 107 kommuner översteg resultatet 5 procent. Kommunernas kostnader ökade med 1,8 procent i löpande priser under 2020. I fasta priser minskade kostnaderna med 0,4 procent. Siffrorna för 2020 är dock rejält uppblåsta av merkostnader kopplade till pandemin samt högre sjuklönekostnader, vilka båda i stor utsträckning kompenserats för med statsbidrag. Tas dessa merkostnader bort landar kostnadsutvecklingen i fasta priser på minus 2,3 procent för 2020. Någon motsvarande nedgång har inte skett under 2000-talet.

Den demografiska behovsökningen 2020 motsvarade en volymökning på 0,7 procent, vilket är den lägsta ökningen sedan 2013, och väsentligt lägre än budgeterat. Den svaga utvecklingen var såväl en direkt konsekvens av pandemin, med högre dödlighet bland äldre, som en indirekt konsekvens genom lägre invandring.

Coronapandemin har gjort 2020 till ett mycket speciellt år för äldreomsorgen. Trenden har länge varit att antalet personer inom särskilt boende minskar, vilket förstärktes ytterligare under 2020. Hemtjänsten har haft en omvänd trend, men även där minskade antalet brukare under 2020.

Två år med stigande skatteunderlagstillväxt

Skatteunderlagstillväxten 2020 ser ut att ha varit den lägsta på tio år. Det beror främst på att lönesumman (inklusive permitteringslöner vid korttidsarbete) bara ökade med cirka 1 procent. Att inkomster från arbetslöshetsersättning och sjukpenning ökade mycket kraftigt kompenserade

delvis den svaga lönesumman, i hög grad till följd av tillfälliga åtgärder som beslutats för att mildra effekterna av pandemin.

Tabell 8 • Skatteunderlag och sammanvägd prisutveckling för den kommunala sektorns kostnader

Procentuell förändring

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Faktiskt skatteunderlag	2,8	2,2	3,2	4,2	3,3	3,1
Regelförändringar	-0,8	-0,6	-0,3	0,0	0,3	0,0
Underliggande	3,6	2,8	3,5	4,2	3,0	3,1
Prisutveckling	2,3	1,1	2,6	2,1	1,8	2,8
Realt skatteunderlag	1,3	1,7	0,8	2,1	1,2	0,3

Låga prisökningar på den kommunala sektorns kostnader innebär att skatteunderlaget realt sett kan växa i relativt god takt trots låga nominella ökningstal.

Källor: Skatteverket och Sveriges Kommuner och Regioner.

SKR räknar med en klar förbättring av skatteunderlagstillväxten innevarande år, framförallt tack vare den tilltagande ökningen av löneinkomsterna. Att inkomster från sjuk- och föräldrapenning börjar återgå till mer normala nivåer och indexeringen av pensionsinkomster i år blir lägre än 2020 dämpar dock ökningen och skatteunderlagsprognosen stannar på drygt 3 procent 2021. Nästa år ger sysselsättningstillväxten ytterligare skjuts åt skatteunderlaget, som växer i linje med den historiska trenden. Därefter beräknas en i ett historiskt perspektiv måttlig ökning av skatteunderlaget.

Svag nominell skatteunderlagstillväxt – men inte real

Under de senaste två konjunkturcyklerna (perioden 2001–2018) har skatteunderlagets faktiska och underliggande ökningstakt legat på ungefär fyra procent per år i genomsnitt. Enligt utfall för 2019 och vår framskrivning kommer genomsnittet för perioden 2018–2024 att hamna betydligt lägre.

Men under de båda senaste konjunkturcyklerna steg de priser och löner som påverkar kommuners och regioners kostnader snabbare än vad de beräknas göra kommande år. Förra året var prisökningen på kommunernas och regionernas kostnader bara en tredjedel av 2018 års prisuppgång. Och enligt vår beräkning blir den genomsnittliga pris- och löneökningstakten återhållsam även 2021–2024.

Det betyder att det viktigaste måttet på skatteunderlagstillväxten, den reala ökningstakten, 2018–2024 beräknas bli i paritet med den historiska. Låg nominell skatteunderlagstillväxt de kommande åren beräknas därmed räcka till lika stora ökning av skattefinansierad kommunal verksamhet som hittills under 2000-talet. Framskrivningen till 2024 inbegriper flera osäkerheter: dels rörande den potentiella utvecklingen, dels rörande den faktiska: kanske konvergerar ekonomin inte alls mot normalkonjunktur 2024. Likaså är den relativa utvecklingen mellan kommunsektorns och den övriga arbetsmarknaders löner oviss

Prognos för kommunerna

De närmaste åren ser förhållandevis ljusa ut i kommunerna. En bra real skatteunderlagsutveckling väger upp det faktum att de generella statsbidragen minskar. Ett stort frågetecken är dock huruvida det har byggts upp en verksamhetsskuld, motsvarande den inom hälso- och sjukvården, och vilken betydelse det kan komma att få för framtida behov. Omställningen till hemundervisning i gymnasiet genomfördes snabbt, och till synes, utan större påverkan på de övergripande kostnaderna. Frågan är vilken påverkan det har fått på studieresultaten. Stora, tillfälliga statsbidrag till äldreomsorgen ställer krav på en snabb anpassning och mer, och bättre, utbildad personal, samtidigt som antalet personer i särskilda boenden har minskat. Med reservation för pandemins utveckling och långsiktiga påverkan på behoven samt de krav som ställs kopplat till de nya statsbidragen till äldreomsorg, ser tillväxten i intäkterna ut att matcha kostnaderna de närmaste åren. Resultaten försvagas successivt, men hamnar över 2 procent av skatter och generella statsbidrag 2021-2023. År 2024 bedöms kommunerna dock behöva antingen ett tillskott eller vidta kostnadsbesparande åtgärder på 8 miljarder kronor för att uppnå ett resultat på 2 procent.

Pandemiår nummer två – helt olikt det första klar

I hög grad är prognoserna för 2021 starkt sammankopplade med skeendena från 2020 det första pandemiåret. Trots nedgångar i den ekonomiska aktiviteten 2020, som saknar motstycke i modern tid, återhämtades efterfrågan oerhört snabbt både i Sverige och globalt. Utvecklingen i olika regioner skiljde sig naturligtvis åt, men gemensamt framträder bilden av en snabb rekyl. Merparten av det stora tapp i produktion och inkomster som skedde under första halvan av 2020 hade på de flesta marknader återhämtats redan vid utgången av året. Efter detta ”V-formade” förlopp har sedan den stora frågan varit med vilken kraft som konjunkturen ska fortsätta att återhämta sig.

Trots nya smittvågor under hösten 2020 och under början av detta år, liksom omfattande restriktioner, har den globala återhämtningen inte brutits. I någon mening har världen anpassat sig till, och lärt sig leva med pandemin i alla fall rent krasst ekonomiskt. De ekonomiskpolitiska stimulanserna världen över har givetvis spelat en avgörande roll för återhämtningen hittills. Satsningarna har på flera håll varit oöverträffat stora, och många insatser sjuösettes 2020 med ovanlig snabbhet. Att Kina så tidigt fick bukt med smittan var också väldigt avgörande för den starka återhämtningen för global handel och industri.

Den naturliga prognosen vid djup lågkonjunktur, när det väl har vänt, är hög tillväxt. Och där är vi nu. Vaccinationerna utgör nu en allt större framgång i kampen mot pandemin. Scenariot för samhällsekonomin visar att produktion och inkomster i den svenska ekonomin 2021 och 2022 växer snabbt – därmed blir det andra pandemiåret helt annorlunda än det första. Trots den beaktansvärda krisstämpeln för 2020 tycks nu ett tämligen kvickt tillfrisknande vänta för svensk ekonomi. En bestående försvagning av arbetsmarknaden bedöms dock ske, konjunkturuppgången till trots. Andelen arbetslösa efter krisen beräknas ligga klart högre än före densamma.

Organisation, vision och mål

Kommunfullmäktige är kommunens högst beslutande organ. Kommunstyrelsen och nämnder är verkställande organ och dess ledamöter väljs av kommunfullmäktige.

Sedan årsskiftet 2010/2011 har Vansbro kommun en organisation där kommunstyrelsen även är nämnd för verksamheterna, det innebär att det bara finns den obligatoriska valnämnden och en jävsnämnd förutom kommunstyrelsen som ansvarar för alla verksamhetsområden.

Kommunstyrelsen har fyra utskott: Leva och bo, Utbildning och arbete, Omsorg och kommunstyrelsens arbetsutskott.

Kommunfullmäktige beslutade 2018-02-27 (KS 2016/716) att den nuvarande politiska organisationen bibehålls utan förändringar under mandatperioden 2019-2022. Kommunstyrelsen uppläts att självt organisera sitt arbete i syfte att sammanföra ansvar och befogenhet. Kommunstyrelsen ska lägga sitt fokus på att utveckla och systematisera styrningen av kommunen i enlighet med den styrmodell som fastställts.

Under 2020/2021 pågår översyn av förvaltningsorganisationen där bland annat tidigare fyra förvaltningsområden kommer delas i fem olika sektorer. Förvaltningsorganisationen är i skrivande stund inte helt förändrad men kommer vara till årsskiftet 2021/2022.

Vision

Visionen beskriver kommunens framtida tillstånd. Det är en gemensam målbild för hela kommunen. Visionen lyder:

Vansbro kommun är en attraktiv kommun, där människor kan finna både arbetsglädje och livskvalitet.

Långsiktig inriktning

I samband med utarbetande av ny översiktsplan ska även en utvecklingsplan utarbetas.

Agenda 2030

Globala målen är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder någonsin antagit och finns till för att uppnå fyra fantastiska saker till år 2030: Att avskaffa extrem fattigdom. Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen. Att främja fred och rättvisa. Att lösa klimatkrisen.

I strategisk plan för 2022-2024 finns de globala målen till en egen del och ska följas upp i samband med årsredovisningen varje år på samma sätt som kommunens kvalitet i korthet följs upp.

Ett utvecklingsarbete för uppföljning av de globala målen kommer att ske under hösten 2021.

Kommunens kvalitet i korthet

Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK) är ett nationellt projekt som drivs av SKR (Sveriges kommuner och regioner) och omfattar cirka 260 kommuner. De deltagande kommunerna tar årligen fram resultat för att jämföra och utveckla styrningen och kvaliteten på den kommunala servicen. Syftet är att ta fram ett kunskapsmaterial som stärker de förtroendevalda att styra mot mål och resultat samt utveckla dialogen med medborgarna. Det är därför det är kommunfullmäktiges perspektiv som avspeglas i områdena och i de nyckeltal som tas fram i KKiK. Idén är att kunna jämföra sig med andra kommuner för att utveckla sin egen.

Vansbro kommun deltar fortsatt i det nationella projektet Kommunens kvalitet i korthet och resultatet redovisas i samband med årsredovisningen varje år.

Strategiska mål 2022-2024

Kommunfullmäktiges strategiska mål är indelade i fyra olika områden i syfte att skapa balans i styrningen.

För område Medborgare och kunder samt Framtidstro och utveckling är inriktningen kommunens brukare, kunder och invånare. Kommunens service- och tjänsteutbud ska ha tillräcklig kvalitet och effektivitet, den utvecklas genom delaktighet och inflytande där utvecklingen skapas i dialog med invånare och intressenter.

Områdena Medarbetare och Ekonomi handlar om att ha en effektiv organisation som utvecklar både människor, medarbetare och arbetsprocesser i skapandet av attraktiv arbetsplats med ekonomi i balans.

De strategiska målen mäts årligen och förväntas vara uppfyllda inom fyra år från 2019, dvs 2022.

Medborgare och kunder

Strategiska målet är:

Vansbro kommun är en attraktiv och trygg kommun, där medborgare och kunder är nöjda med kommunens verksamhet

Kommunen ger god service och gott bemötande och är tydlig med vad kommunen kan erbjuda. Det är viktigt att det finns en öppen och aktiv dialog med kunder och medborgare där dessa ges möjlighet att vara med och påverka.

Framtidstro och utveckling

Strategiska målet är:

Vansbro kommun har en hållbar och positiv utveckling

Kommunen verkar för bra infrastruktur och goda kommunikationer. Samverkan med andra aktörer är viktigt för att få ett rikt fritids- och kulturliv samt utveckling av besöksnäringen.

Kommunen har under senaste åren haft ett gott näringslivsklimat och hade vid senaste mätningen bäst resultat i Dalarna. Det är viktigt för utvecklingen i kommunen att ha ett bra näringslivsklimat.

Ett arbete med långsiktig hållbarhet ska ske i hela kommunen och innefatta ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Medarbetare

Strategiska målet är:

Vansbro kommun är en attraktiv arbetsgivare där medarbetarna känner engagemang och arbetsglädje

Arbetsplatser ska kännetecknas av tydliga mål och delaktighet i målarbetet. Ge alla medarbetare möjlighet till inflytande och påverkan på verksamhetens utveckling och resultat. De anställda ska ges möjlighet att utvecklas i arbetet.

Det personalpolitiska handlingsprogrammet utgör grunden.

Ekonomi - finansiella mål

God ekonomisk hushållning

I kommunallagen regleras att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning och att det är fullmäktige som beslutar om riktlinjer för detta. God ekonomisk hushållning är grunden för kommunens ekonomi och verksamhet och skapas genom att verksamheten bedrivs med tillräcklig kvalitet och kostnadseffektivitet.

God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och längre perspektiv. De löpande intäkterna ska överstiga de löpande kostnaderna. Genom mål och riktlinjer för verksamheten ska man säkerställa att resurserna i verksamheten används kostnadseffektivt och ändamålsenligt. För att uppnå god ekonomisk hushållning förutsätts ett långsiktigt tänkande. Varje generation av invånare ska bära kostnaderna för den service som de själva beslutar om och som de själva konsumerar, samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas. God ekonomisk hushållning innefattar även att ha beredskap för att möta framtida utmaningar i god tid inför förväntade förändringar och vidta nödvändiga åtgärder.

Strategiska målet är (finansiellt mål):

Vansbro kommun har en hållbar ekonomi

Kommunen har en god ekonomisk hushållning som finansierar framtida tillväxt och kvalitetshöjande åtgärder.

Drift- och investeringsbudget

Planeringsförutsättningar

SKR (Sveriges kommuner och regioner) beräknar kommunernas verksamhetskostnader både i löpande och fasta priser. Den årliga förändringen av kostnaderna i fasta priser kallas också verksamhetens volymförändring. Volymförändring utgörs av skillnaden mellan förändring i löpande pris och prisförändringar på arbetskraft (löneökningar) och annan förbrukning. I tabellen nedan redovisas SKRs senaste bedömning av prisförändringar under perioden 2020–2024.

Tabell Prisindex för kommunal verksamhet (PKV)

	2020	2021	2022	2023	2024
Arbetskraftskostnader*	2,1	2,2	2,2	1,9	3,1
Övrig förbrukning	0,8	2,1	1,7	2,0	2,1
Prisförändring, %	1,7	2,1	2,1	2,0	2,8

**Inklusive förändringar i arbetsgivaravgifter och kvalitetsjustering.*

Prisförändringen på arbetskraft innevarande år är SKR:s prognos för timlöneökningarna för anställda i kommunerna inklusive kända förändringar av lagstadgade och avtalsenliga avgifter. Bedömningen för kommande år baserar sig på timlöneutvecklingen för hela arbetsmarknaden enligt SKR:s prognos, och beslutade förändringar av arbetsgivaravgifterna.

Det sker en kontinuerlig ökning av kvaliteten på arbetsinsatsen, bland annat till följd av högre utbildningsnivå, och därmed höjda löner. Vi betraktar denna kvalitetsökning som en volymförändring och inte som en prisförändring, därför justeras timlöneökningarna ned med en uppskattning av kvalitetsökningen. Priset på övrig förbrukning utgörs av en sammanvägning av vår prognos för KPIF, dvs. konsumentprisindex med fast ränta, och en uppskattad löneandel. Lönekostnader respektive övriga prisförändringar vägs med sina respektive vikter i totalkostnaderna.

Preliminärt PO-pålägg för 2022

De sammanlagda arbetsgivaravgifterna består av två delar. Dels de avgifter som bestäms av riksdagen (lagstadgade). Dels delar som bestäms i förhandlingar mellan SKR och fackföreningarna inom offentlig sektor (försäkringar och kollektivavtal).

Avgifterna går främst till pension samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Arbetsgivaravgifterna och avtalsförsäkringarna är lika för kommuner och regioner, förutom vad gäller kollektivavtalad pension: Personalomkostnadspålägget (PO) för avtalspensionen är högre i regionerna då det är fler högavlönade i regionerna än i kommunerna.

Det kalkylerade pålägget avseende pensioner föreslås preliminärt justeras ner för kommuner från 8,60 till 8,20 procent. Ändrade livslängdsantaganden gör att pensionskostnaden för den förmånsbestämda pensionen ökar i kommunerna. SKRs förslag blir då ett preliminärt PO på 39,75 procent för år 2020. En minskning med 0,4 procentenheter.

Löneökningar

Arbetskraftsindex för kommunal verksamhet har använts för beräkning av löneökningar. Ökningen de kommande åren förväntas ligga på 2,2 procent 2022, 1,9 procent 2023 och 3,1 procent 2024. Index för arbetskraftskostnader tar även hänsyn till förändringar i arbetsgivaravgifter och kvalitetsjusteringar.

Löneökningarna finansieras via centrala medel som fördelas utifrån faktiskt utfall i löneöversynen. Vansbro kommun kompenserar även kommunalförbundet Brandkåren i Norra Dalarna (BRAND) för faktiska löneökningar. Kommunens intäktsfinansierade verksamheter: Sotning, Spårsvetsutbildningen på Lärcentrum och Vansbro stadsnät kompenseras inte i budget för löneökningarna utan förväntas hantera detta själva.

Beräknade löneökningar per år redovisas i tabell:

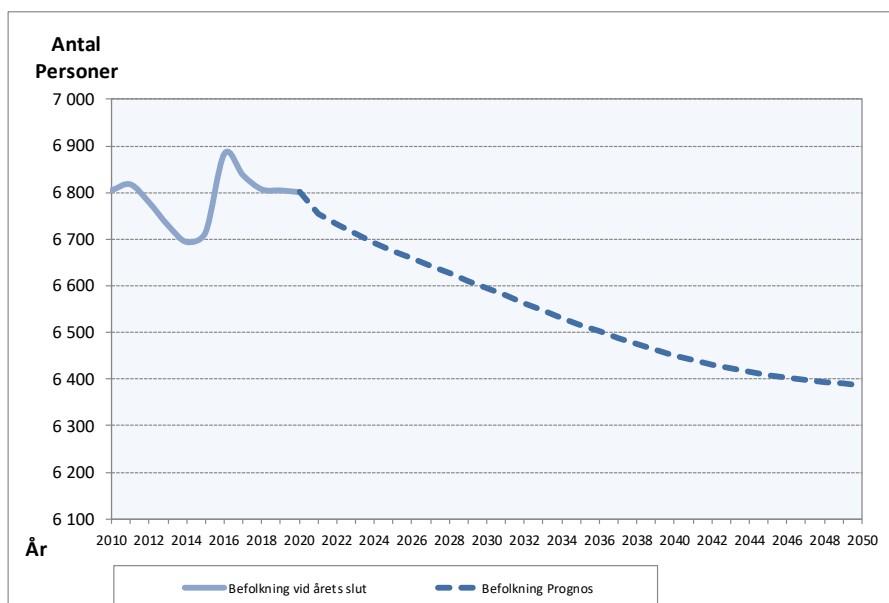
Ber löneökningar per år TOTALT (tkr)	2022	2023	2024
<i>Löneöversyn 2021</i>	7 331	7 331	7 331
<i>Löneöversyn 2022</i>	5 154	6 884	6 884
<i>Löneöversyn 2023</i>		4 562	6 095
<i>Löneöversyn 2024</i>			7 525
Summa	12 500	18 800	27 800

Befolkning

Enligt SCBs befolkningsprognos från år 2020 kommer kommunens invånare minska kommande år.

Åren 2015-2016 ökade befolkningen med 190 personer som en följd av ökad invandring. Åren 2017-2020 minskade befolkningen med 83 personer. År 2020 var minskningen endast 4 personer. Den främsta orsaken till minskningen är det negativa födelseöverskottet på 128 personer.

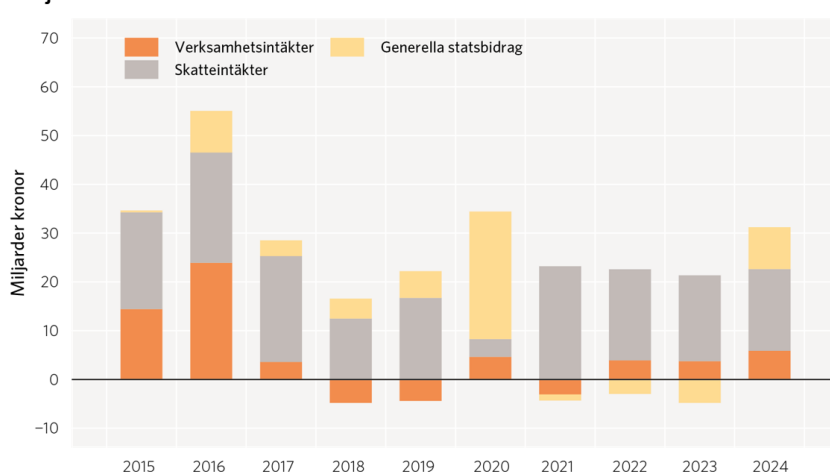
SCB:s prognos på antalet invånare och hur dessa är fördelade i olika åldersintervaller, är basen för skatteberäkningen och utjämningsystemets effekter för Vansbro. Inför denna planperiod har de årliga demografiförändringarna från SCBs prognos använts med nuvarande invånarantal som bas. Befolkningsminskningen förväntas vara hälften av SCBs befolkningsprognos och invånarantalet förväntas sjunka linjärt under året. Det är befolkningsmängden den 1 november året innan året som styr vilken kommun en individ betalar skatt i. I budgetantagandet uppgår antalet invånare den 1/11-21 till 6801.

Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag

En förhållandevis stark skatteunderlagstillväxt 2021–2024 gör att intäktsutvecklingen i kommunsektorn, trots en viss minskning av statsbidragen, ser god ut. De stora pandemirelaterade generella statsbidragen under 2020 ersätts av generella statsbidrag på ungefär samma nivå 2021. 2022 och 2023 görs nedtrappning på totalt drygt 8 miljarder kronor. Skatteintäkterna bedöms dock öka med 36 miljarder under dessa år, givet oförändrad skattesats. De stora riktade tillskotten för att hantera merkostnader kopplade till pandemin inom omsorg och sjuklöner under 2020 försvinner till största delen. Viss ersättning för sjuklönekostnader finns dock kvar, men minskningen motsvarar drygt 10 miljarder. Stora riktade tillskott inom äldreomsorgen, vuxenutbildningen och skolan gör dock att minskningen av de riktade statsbidragen mellan 2020 och 2021 inte blir så dramatisk, omkring 1,5 miljarder.

7 • Intäkter i kommunerna 2015–2024, förändring från föregående år

De stora ökningarna av verksamhetsintäkterna 2015 och 2016 hade med intäkter för flyktingmottagandet att göra, främst mottagandet av ensamkommande barn och unga. Flyktingmottagandet spelade också roll för det stora tillskottet 2016, som fick namnet »flyktingmiljarderna« och som döptes om till »välfärdsmiljarderna« från 2017. Minskningen av flyktingersättningar 2017 motverkades av större riktade statsbidrag och större rea- och exploateringsintäkter.

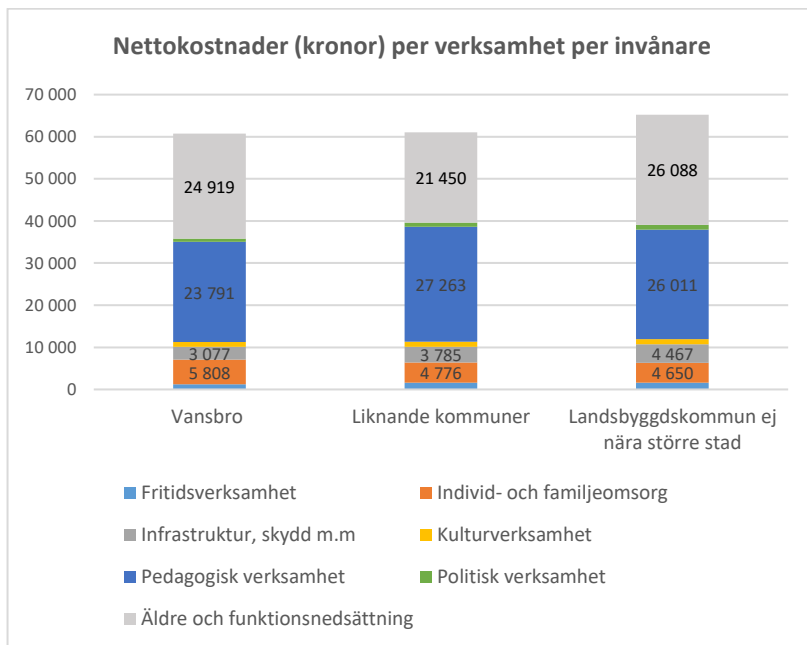
Verksamhetsintäkterna 2020 är ett resultat av såväl kraftigt ökade pandemirelaterade statsbidrag som av en minskning av andra verksamhetsintäkter, som taxor och hyror. I prognosen antas att dessa verksamhetsintäkter ökar i förhållandevis snabb takt i och med att fler äldre antas behöva, och vilja, ta äldreomsorgens tjänster i anspråk, att öppna verksamheter och dagverksamheter åter öppnar samt att kultur- och fritidsverksamhet med mera startar upp. Ökningen antas dock bli successiv under perioden.

Vid beräkning av kommunens skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag har SKRs cirkulär 21:23 använts.

	Budget 2021	Enligt cirkulär 21:23 Maj 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
Skatteintäkter	288 496	288 583	301 356	310 279	317 548	327 143
Inkomstutjämning	101 941	104 345	109 957	112 128	115 175	118 862
Kostnadsutjämning	26 468	26 506	26 363	24 955	30 273	30 983
Regleringspost	20 175	20 238	15 761	10 782	9 147	7 179
LSS-utjämning	149	210	2 401	3 414	5 352	5 344
Slutavräkning 2020 korrigerig		1 732				
Slutavräkning 2021	- 2 393	3 962				
Summa intäkter	434 836	445 576	455 838	461 557	477 494	489 511
Fastighetsavgift	15 929	15 133	15 137	15 137	15 137	15 137
Summa intäkter inkl fast avgift	450 765	460 709	470 975	476 694	492 631	504 648
Skatteintäkter	286 103	294 277	301 356	310 279	317 548	327 143
Generella statsbidrag och utjämning	164 662	166 432	169 618	166 416	175 084	177 505

Fördelning av ekonomiska resurser

Budgeten fördelas från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen fördelat på förvaltningsområde, Brandkåren i Norra Dalarna, jävsnämnd, överförmyndare, revisorer och valnämnd. Fördelningen av budget inom förvaltningsområden ansvarar kommunstyrelsen för.

Resultat kr / invånare	2018	2019	2020
Vansbro	- 1 984	- 6 111	3 843
Liknande kommuner	1 009	- 815	2 626
Landsbygdskommuner, ej nära större stad	227	342	2 199

Verksamhetens nettokostnader kr / inv	2 020
Vansbro	- 60 776
Liknande kommuner	- 63 378
Landsbygdskommuner, ej nära större stad	- 68 723

Källa: Kolada

Vid jämförelse med liknande kommuner samt en kommungrupp med landsbygdskommuner ej nära större stad för verksamhetsåret 2020 framkommer att Vansbro har lägre kostnader för Utbildningsverksamheten. Äldreomsorgen är dyrare än för liknande kommuner men har lägre kostnader än Landsbygdskommuner ej nära större stad. Nettokostnaden för individ- och familjeomsorgen är högre för Vansbro än för de båda andra jämförbara kommungrupperna. Totalt sett har dock Vansbro lägst nettokostnader jämfört med totalen för de två jämförelsegrupperna.

Resultatet per invånare är bättre i Vansbro än i övriga kommungrupper. Dock har kommunen historiskt sämre resultat.

Resursfördelningsmodellen i Vansbro kommun baseras på senast antagen budgeten som sedan justeras med arbetskostnadsindex, samt kända och antagna politiska ambitioner. Ingen inflationsuppräknings görs utan kostnadsökningar äskas i budgetprocessen. Justeringar har därefter gjorts för respektive förvaltningsområde utifrån bland annat volym, dessa redovisas nedan.

Driftbudget 2022-2024

Med antagen investeringsvolym, skatteintäkter och generella statsbidrag, finansnetto samt avskrivningar och pensionsskuldens förändring mm har resultatbudget/plan upprättats för perioden. Budget/ram för kommunfullmäktige, revision och de olika nämnderna har räknats upp för arvodet.

Fördelningen av budget följer den tidigare indelningen i förvaltningen, fördelning av budget till ny förvaltningsorganisation sker genom en teknisk justering som ekonomichef ansvarar för.

För 2023-2024 uppnås inte överskottsmål på 2 procent, en plan måste utarbetas under 2022 för att klara nivån.

tkr	Budget 2021	Budget 2022	Ram 2023	Ram 2024
Exklusive kapitalkostnader				
KOMMUNFULLMÄKTIGE	-510	-520	-531	-541
KOMMUNSTYRELSEN				
<i>Kommunstyrelsen</i>	-2 942	-3 000	-3 060	-3 121
<i>Utbildning, kultur och fritid</i>	-127 279	-132 679	-132 879	-132 729
<i>Socialt stöd och omsorg</i>	-172 802	-184 812	-186 562	-188 462
<i>Samhällsbyggnad</i>	-11 452	-11 746	-11 681	-11 681
<i>Kommunkansli</i>	-36 277	-36 727	-36 427	-36 427
<i>Intern service</i>	-37 845	-41 195	-42 095	-42 795
<i>Kollektivtrafik</i>	-4 096	-3 497	-3 497	-3 497
<i>Jord- och skogsbruksfastigheter</i>	0	0	0	0
<i>Vansbro stadsnät</i>	0	0	0	0
<i>Strategisk utveckling</i>	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
<i>KS Förfogande</i>	-5 300	-6 100	-1 500	-1 500
KOMMUNSTYRELSEN	-398 993	-420 756	-418 701	-421 212
BRAND	-9 180	-9 180	-9 180	-9 180
JÄVSNÄMND	-88	-90	-92	-93
ÖVERFÖRMYNDARE	-1 300	-1 326	-1 353	-1 380
REVISION	-597	-609	-621	-634
VALNÄMND	0	-120	0	0
Summa	-410 668	-432 601	-430 478	-433 040
FINANSIERING				
Pensionskostnader	-5 800	-5 800	-5 900	-6 000
Avskrivningar och investeringsbidrag (netto)	-13 700	-13 900	-14 238	-15 507
Löneökningar	-9 939	-12 500	-18 800	-27 800
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD	-440 107	-464 801	-469 416	-482 347
Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	450 765	470 974	476 694	492 631
Finansiella kostnader och intäkter	-1 620	-1 604	-1 577	-1 454
Borgensavgift	571	571	571	571
Ränta pensionsavsättning	-715	-474	-667	-866
ÅRETS RESULTAT	8 894	4 666	5 605	8 535

Nedan beskrivs de justeringar som är genomförda i budget 2022 och plan 2023-2024.

Utbildning, kultur och fritid

(tkr)	2022	2023	2024
Volymförändring gymnasieskola innan 2021	4 800	4 800	4 800
Volymförändring gymnasiesärskola	-1 600	-2 600	-2 600
Volymförändring IKE	1 800	2 950	2 650
Volymförändring grundvux	300	300	300
Läromedel gymnasieskola	100	150	300
Total utbildning, kultur och fritid	5 400	5 600	5 450

Inför 2021 konstaterades att gymnasieskolans budget var underfinansierad med 4,8 mkr, orsaken var en föreslagen budgetjustering med hänsyn till demografin (elevgruppen minskade) och missbedömning av antal elever i gymnasiesärskola. Det konstaterades även ökade kostnader för interkommunala ersättningar för elever som studerar i andra kommuner och färre elever från andra kommuner som studerar i Vansbro. En utökning med 4,8 mkr krävs för att klara beräknade kostnader för 2022.

Volymförändringarna som följer är beräknad på en budget inklusive de tidigare nämnda 4,8 mkr.

Kostnaden för gymnasiesärskolan beräknas bli lägre kommande år detta beror på att färre elever finns i verksamheten än tidigare år.

Kostnaden för IKE (interkommunal ersättning) beräknas öka då fler elever läser på andra orter. Elevkullarna förväntas öka tom år 2025 och kostnaderna kommer då att öka då fler elever (till antalet) väljer att läsa program i andra kommuner än tidigare.

Grundvux är Lärcentrums grundutbildning för vuxna och kostnaden kommer att öka då antalet inskrivna har ökat och resursbehovet blivit större.

När gymnasieskolans elevkullar ökar så stiger också kostnaden för läromedel.

Socialt stöd och omsorg

(tkr)	2022	2023	2024
Volymförändring hemtjänst	1 000	1 900	3 000
Volymförändring särskilt boende (hemtjänst)	1 000	1 850	2 900
Volymförändring hälso- och sjukvård	350	650	1 000
Volymförändringar LSS	3 000	3 100	3 100
Volymförändringar IFO under 2020 och tidigare	10 500	9 500	8 500
Ökad administration under ombyggnation	450	450	450
Uppräkning OPI för entreprenaddrift Äppelbo	300	600	900
Minskning platser särskilt boende	-3 950	-2 450	-2 450
Minskning nattpersonal särskilt boende	-1 200	-2 400	-2 400
Träffpunkt/trygghetsbostad	350	350	450
Åtgärdsplan – sammanslagning hemtjänsten D-J/Nås – korrigerig	210	210	210
Total Socialt stöd och omsorg	12 010	13 760	15 660

Volymförändringar inom hemtjänst, särskilt boende och hälso- och sjukvård beror på ett ökat antal invånare i åldersgrupperna 65-79 och 80+. Förhoppningen är att volymförändringen för särskilt boende kommer gå att hantera inom hemtjänsten och därför är kostnadsökningen räknad lägre än den hade varit om ytterligare platser på särskilt boende krävts.

Volymförändringar inom LSS beror på fler ärenden under 2021 än beräknat, samt en förväntad ökning under de kommande åren. Volymförändringar inom LSS påverkar utjämningsystemet, och en viss uppräkning av utjämnningen är gjord på finansiering. LSS-utjämnningen släpar dock med två år.

Volymförändringar inom IFO beror på en högre ärendemängd, speciellt under hösten 2021. Den ökade ärendemängden har sedan dess fortlöpt och förhoppningen är att denna höjda föreslagna budget skulle kunna hållas.

Under om- och tillbyggnad av särskilt boende på Bäckaskog beräknas en administrativ tjänst behövas för att samordna arbetet och inte belasta verksamheten ytterligare. Den tjänsten förväntas behövas under hela perioden.

Avtalet med privat utförare för Säbo Bergheden går ut 220331. I dagsläget är inget avtal klart med ny extern utförare. Budget har beräknats med att extern utförare fortsätter och räknats upp med omsorgsprisindex. Under 2021 minskade platser på särskilt boende med 6 till totalt 100 platser i kommunen, vilket gör att budgetbehovet kan sänkas från 2022 och framåt. Ytterligare 4 platser beräknas inte användas under 2021 och 2022, varför budgetbehovet där är sänkt ytterligare. I samband med detta minskade nattpersonalen med en personal per natt. Ytterligare ett nattskift beräknas kunna sparas in från och med 2023 men är beroende av åtgärder i lokalerna på Söderåsen.

Utökning av verksamheten behövs med 335 tkr 2022 vid införande av träffpunkt/trygghetsbostad i Dala-Järna och Nås.

Vid hopslagningen av hemtjänsten Dala-Järna och Nås till Dala-Järna så var en kostnadsökning för hemtjänstverksamheten beskriven i åtgärdsbeskrivningen. Denna justering genomfördes inte för 2021 vilket gör att den behöver genomföras från 2022.

Samhällsbyggnad

(tkr)	2022	2023	2024
Intäktsbortfall stadsnät självfinansierat	359	359	359
Självfinansiering sotning	-65	-130	-130
Total Samhällsbyggnad	294	229	229

När redovisningsprincipen för Vansbro stadsnät ändrades till en särredovisning och självfinansiering försvann den intäktskällan för Samhällsbyggnad, varför den budgeten behöver återföras till de andra verksamheterna inom sektorn.

Sotningen budgeteras öka självfinansieringsgraden ytterligare.

Kommunkansli

(tkr)	2022	2023	2024
Förändring av tjänster bemanning	0	-300	-300
Utökning av näringslivsverksamhet enligt plan	200	200	200
Ökade kostnader verksamhetssystem personal	200	200	200
Ökade kostnader IT	50	50	50
Total Kommunkansli	450	150	150

Inför 2021 ökades budgeten för bemanningsfunktionen med 1,2 mkr för nya tjänster, denna ökning minskas med 300 tkr från och med 2023.

I samband med att Näringslivssamverkans verksamhet flyttas till kommunen beslutades om en ökning av budget med 200 tkr från och med 2022.

Ökade kostnader för personalsystemet komparerades till viss del inför 2021, ökningen med ytterligare 200 tkr krävs för 2022.

Intern service

(tkr)	2022	2023	2024
Trygghetsboenden	450	450	450
Hemtjänstlokal, ökad kostnad	350	350	350
Nytt särskilt boende, tillfälliga kostnader	250	250	200
Nytt särskilt boende, driftkostnader	50	250	300
Ny förskoleavdelning Vansbro	400	400	400
Minskade intäkter Söderåsen	0	500	1 000
Korttidsvistelse LSS	150	150	150
El/vatten/värme	200	400	600
Underhållsmedel	1 500	1 500	1 500
Total Intern service	3 350	4 250	4 950

440 tkr krävs för hyror på Solgärdet och Legoland, avtalet för dessa lokaler löper ut 2023.

Omlokaliseringen av hemtjänsten till nya lokaler i Dala-Järna innebär ökad hyra på grund av ombyggnation med 350 tkr.

Byggnationen av det nya särskilda boendet beräknas resultera i tillfälliga merkostnader för vaktmästeri och lokalvård på 250 tkr/år under 2022, med en minskning framåt 2024.

Permanent ökning av driftkostnader börjar ge effekt 2022 och når full effekt på 300 tkr/år från och med 2024.

Den nya förskoleavdelningen i Vansbro beräknas behöva 400 tkr på årsbasis till vaktmästeri, lokalvård, kost och driftkostnader från och med 2022.

Vid utträdet ur Söderåsens äldreboende beräknas intäktsbortfallet leda till behov av ökad budget under vakansen med 500 tkr 2023 och 1 000 tkr 2024.

Korttidsvistelse LSS – en ny typ av verksamhet som kommunen har i egen regi, kostnaden avser lokalhyra.

Budgeten för el/vatten/värme har varit oförändrad i flera och behöver justeras för att möta den årliga inflationen och den volymökning som har skett.

Utökning av underhållsmedel med 1,5 mkr per år behövs för att möta det underhållsbehov som kommunens fastigheter har.

Förslag, (tkr)	2022	2023	2024
Socialt stöd och omsorg			
Prio 1 - Ökning av personaltäthet särskilt boende	3 800	3 800	3 800
Prio 2 - Administrativ hjälp till äldreomsorgen	450	450	450
Utbildning, kultur och fritid			
Prio 3 - Kompetenshöjande insatser för digitalisering	200	0	0
Total	4 450	4 250	4 250

Strategisk utveckling

För 2022-2024 avsätts 1 000 tkr per år. Medel för strategisk utveckling syftar till utvecklingsinsatser som ligger utanför ordinarie verksamhet men som har bäring på Vansbro kommuns strategiska mål. Det kan handla till exempel om medfinansiering av egna eller andras projekt och aktiviteter. Medlen ska inte användas för löpande verksamhet.

Avskrivningar

Avskrivningsutrymmet utgör en inriktning för investeringsutrymmet, detta eftersom avskrivningar och räntor sammantaget varje år ska betalas och därmed utgår det en påverkande faktor på utrymmet för verksamhetskostnader. Ökade investeringar, avskrivningar och kapitalkostnader minskar övriga budgetutrymmet för verksamhet. Samtidigt kan rätt investeringar ge vissa ökade avskrivningar och kapitalkostnader men samtidigt ge minskade verksamhets-/driftskostnader.

Avskrivningar uppgår inte i planen till 17 mkr något år men om investeringsnivån ska kunna nyttjas krävs att avskrivningsutrymmet ökas kommande år.

Avskrivningar har beräknats på föreslagen investeringsplan.

Investeringsplan

Under hösten 2021 fortsätter arbetet med kommunens investeringsbehov, investeringsplanen i denna strategiska plan bygger på tidigare investeringsplan.

Skattefinansierade investeringar	tom 2017	2018	2019	2020	2021	2022	Summa
Infrastruktur, skydd, fsth.underhåll och projekteringar	1 750	1 750	1 750	1 750	1 750	1 750	
IT-investeringar	350	350	350	350	350	350	
Akuta vsh.investeringar	300	300	300	300	300	300	
Invallning Vansbro	4 500	8 100					
Bredbandsutbyggnad	8 400	6 600					
Projektering äldreboende	3 000						
Brandskyddsåtgärder Medborgarhuset		2 900					
Uppdatering av IT-miljön och utbyggnad av IT-infrastrukturen			1 000				
Särskilt boende Bäckaskog			21 000	32 800			
Ärendehanteringssystem			600				
Inköp strategisk fastighet					2 000		
KFs EJ FÖRDELADE INVESTERINGSMEDEL							
SUMMA		20 000	25 000	35 200	4 400	2 400	87 000
Intäktfinansierade investeringar							
Bredbandsutbyggnad					26 738		
Ambulansstation				15 000			
Yta för padelhall					1 200		

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat att investeringar får uppgå till högst 17 mkr per år i genomsnitt över en 5-årsperiod, vilket innebär en investeringsram på 85 mkr. Under 2021 togs dock beslut att utökade periodens investeringsram med 2 mkr till 87 mkr för att möjliggöra inköpa av strategisk fastighet.

Utöver detta har kommunfullmäktige beslutat om ytterligare tre investeringsprojekt. Dessa kommer att vara självfinansierade då intäkterna kommer att täcka både drift- och kapitalkostnaderna, ingår dessa inte i den av kommunfullmäktige beslutade ramen.

Uppdatering av IT-miljön måste genomföras vart 5:e år för att bibehålla och uppdatera miljön.

För år 2022 finns inga ofördelade investeringsmedel. I bilaga framgår investeringsplan för de två kommande fem-årsperioderna.

För att klara kommunens investeringsbehov krävs ett utökat utrymme för avskrivningar på sikt.

Skattesats

Skattesatsen för planperioden 2022-2024 är beräknad till 22:30. En skattekrona i Vansbro kommun motsvarar drygt 13,5 Mkr.

Borgens- och låneramar

Enligt finanspolicyn (KS 2012/339) ska kommunfullmäktige besluta om en årlig borgensram till de kommunägda företagen och en översyn av borgensavgiften ska göras årligen.

Borgensramar för kommunägda bolag och Stiftelsen Vansbrohem uppgår 2020 till:

Stiftelsen Vansbrohem	123 mkr	(varav utnyttjad borgen 2020-12-31: 114 mkr)
Vansbro Teknik AB	155 mkr	(varav utnyttjad borgen 2020-12-31: 152 mkr)
Dala Vatten och Avfall AB	30 mkr	(varav utnyttjad borgen 2020-12-31: 6,8 mkr)
Inlandståget AB	500 tkr	(varav utnyttjad borgen 2020-12-31 475 tkr)

Beslut om förändringar av borgensramar lyfts till kommunfullmäktige.

Enligt finanspolicyn (KS 2012/339) ska kommunfullmäktige besluta om ramar för den långfristiga upplåningen, omsättning av lån under året samt, föra att säkerställa det kortfristiga likviditetsbehovet, om nivån på kreditlöfte (checkräkningskredit).

Vansbro kommun har vid utgången av år 2020 långfristiga lån i banker/kreditinstitut på 115 mkr (koncern 388 Mkr).

Kommunens sammanlagda långfristiga lån under perioden 2022-2023 får uppgå till 200 mkr.

Vid beslut om ytterligare större investeringar krävs beslut om nyupplåning av kommunfullmäktige.

Kommunens checkräkningskredit får uppgå till 10 mkr.

Resultatutjämningsreserv (RUR)

Kommunfullmäktige har beslutat om policy för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserv samt riktlinjer för resultatutjämningsreserv (KS 2016/487). Där regleras hur kommunens resultatutjämningsreserv får hanteras. Enligt regelverket ska beslut om resultatutjämningsreserv fattas i samband med budget och vara en del av Strategisk plan.

Balanskravsresultat

Kommunen hade vid ingången av 2020 ett ackumulerat underskott på 28,8 mkr att återställa. 2020 års resultat uppgick till +26,1 mkr och balanskravsresultatet uppgick till 22,5 mkr. Balanskravsresultatet är det resultat som kommunen får använda för att återställa ackumulerade underskott och beräknas: Kommunens resultat – Årets reavinster – Årets överskott från Vansbro stadsnät.

Kommunen åberopade även synnerliga skäl att inte återställa resterande 6,4 mkr.

För 1,5 mkr hänvisas till situationen på IFO-området och att neddragning av kommunal verksamhet, för att återställa det ackumulerade underskottet, kan göra att kommunen behöver dra ner på verksamheter som långsiktigt kan bidra till att sänka kostnaderna inom IFO-området.

Övriga 4,9 mkr kommer från ändrade redovisningsregler för hur anslutningsavgifter redovisas för Vansbro stadsnät. Regeländringen kommer att medföra att resultatet för Vansbro stadsnät varierar över tid. Anslutningsavgifterna har tidigare intäktsförts över de tjugo år som anläggningen skrivs av, men måste nu intäktsföras i sin helhet det år som anslutningen görs.

Eftersom intäkterna tidigare fördelades över tid följde de kostnaderna. Med den nya redovisningsprincipen kommer intäkterna att variera mycket, medan kostnaderna däremot sträcker sig över hela nyttjandeperioden. År med många anslutningar ger ett plusresultat medan år med färre anslutningar kan ge minusresultat.

För att Vansbro stadsnätets varierande resultat inte ska påverka kommunens budget, då stadsnätet inte ska skattefinansieras, följer kommunen upp resultatet för Vansbro stadsnät över tid. För underskott i kommunen som beror på stadsnätet kan det därför finnas synnerliga skäl att inte återställa resultatet. På motsvarande sätt kommer plusresultat som kommer från Vansbro stadsnät inte att användas för att återställa underskott.

Om tidigare anslutningsavgifter hade intäktsförts enligt den nya principen och Vansbro stadsnätets resultat räknats bort från resultatet för åren till och med 2019 hade kommunens samlade underskott varit 4,9 mkr mindre. Därför åberopade kommunen synnerliga skäl att inte återställa 4,9 mkr som kommer från Vansbro stadsnät i 2020 års bokslut.

Vid ingången av år 2021 hade kommunen inget ackumulerat underskott att återställa.